

Szabó Attila

NEM HISZEK A TAVAKBAN

*Rések, miket a nyár ütött,
hullnak ágaikról az ürbe.
Színhelye vagy csak egy változásnak.
Ha jelenléte vagy – megölne.
(Tandori Dezső: Chanson spirituelle)*

– Jól érzed magad? – kérdeztem halkán, s csak a magukba szakadó szemeit néztem, az utat, a rádió recsegett, de nem tekertem rajta. Mikor az autóba kerültem, még viszonylag szépen szólt.

Egyre inkább úgy vélem, hogy már akkor is félt. De talán nem is a félelem dühítette a leginkább, hanem az, hogy én tudom. Ezért nem nézett rám. A szavakat csak a fogai közül egy szűk résen hajigálta ki, s nem is félelem, csak előre a gumiszőnyegre. Olyan volt, mint egy halvaszületés – szándékolt és csendben végbemenő. Az alak ugyanez, a szándék kérdéses. Egyszerűen csak rothadt. Egy elaggott tükör.

Aztán rám nézett, mintha jelenést látna – aminek tüze sincs –, némi megvetéssel a szemében, az undor jelei az arcán, mellkasomban a létezésem megkérdőjelezésének melege.

Ahogy előrefordult, ujjait újra a szájához emelte – nem falta be, csak az ajkait simogatta –, révetegen nézett előre. A szívdobbanásait a kormányon is éreztem. Vizes volt a nyaka, a gallérja már sötétlett tőle.

A helységtáblák megnyugtatták, ahogy a nevünket olvasta rajta, mint ha pár pillanatra végre elhinné, de utána mindig rájött, hogy én vagyok mellette – talán ezért utálta mindig a többes szám első személyt.

Az arca minden rándulásában érezhető volt a tagadás, a szem bőrlebe nye lomhán rácsúszott a szembogárra, befedte pupillája felét. Egészen tág lett. Azt hiszem, az a fekete lyuk csak körformában létezhet, nem tud deformálódni, így is, úgy is kerek egészet ad, mindegy, hogy a fele sötétben van, a fele meg kint. Pedig ha ügyesebbek lennének a szemben az izmok, akkor a szemhéj fedte rész kitágulna, a sötétség miatt konkrétan megzabálná az íriszt a fényért, a kinti meg szűkülne, hogy ne vakuljon. De nem, ez

kerek egész ad, mert nem elég fejlett. Sokszor próbáltam így nézni, meg-ereszkedett szemhéjjal, de csak remegtek az izmaim, középen sötétes sáv, amiben reszketett a héj pereme, és a pillák alig létezve takartak, fent teljes sötét, alul homályos, fókuszatlan színátmenet, némi formával – utáltam, mikor anya a szeme fényének hívott. De az ő szemhéjai nem remegtek, és színpacákon kívül nem is láthatott semmit, főleg a kinti léghajókat nem. Persze a köd takarta, de nem lehetett nem észrevenni.

Még sosem hallottam, hogy oszlana a köd, most meg csak lebegtek a folyó fölött. Ő csak a helységtáblákat fogadta el.

– Mire gondolsz?

– A Feröer-szigetekre.

– Mi van ott?

– Halott bálnák. Őlik őket.

– Miért? Kik?

– Nem tudom, talán mert férfias. Szóval férfiak. Azt hiszem, közülük van a dánokhoz, de lövésem sincs, hogy hol az a sziget, mert nem ez a lényeg. Szeretem a bálnákat – mondta, és rám nézett –, tudnak úszni. Szeretek úszni. Felhúzod az ablakot?

– Nem tudsz úszni. Amúgy fel van húzva.

– Nem is azt mondtam. Én csak szeretek. Anya mindig azt mondta, hogy a szeretet nem a tudáson alapszik.

– Nekem nem mondtátok. Ha tudom, lehet, jobban szeretném magamat.

– Hát ez az, ha tudod, de nem tudad, mégsem szeretted. Nem értem én ezt.

– De az úszás?

– Azt szeretem. Talán ezért volt mindig halálközeli élmény. Fáradt vagyok. – Szíponi kezdett. Kezdődik megint. Fáradok tőle.

– Ugye tudod, hogy nem tartozol senkinek?

– Ne kezdjük el, légy szíves.

– De ha beszélnél...

– Mit nem értesz azon, hogy NE? Komolyan mondom, ha megint elkezded itt, a léghajóidról meg a helyeidről, vagy mit tudom én, mikről, akkor megütlek, érted? Kiakasztom az állkapcsod! – Remegtek a szemei, kissé vérmesek is voltak, megszeppentem, de csak néztem előre. Azt hiszem, tényleg megütött volna, aztán két-három pillanat múlva elkezdtem nevetni, próbáltam visszatartani. Nem ment.

– Nem hiszel nekem? Az sem érdekel, ha árokba zuhanunk!

– Emlékszel? Mikor még a púpos, zöld ágyad volt, s mellette volt a játékos ládánk. Mikor kívül aludtunk. Mondjuk, abban az időszakban mindig kívül aludtál. A ládában volt egy hasbeszélő bábu, fából, kék hózentráger volt rajta, meg sárga póló. Az állam pont úgy nézne ki, mint azé, csak lógna le a mellbimbóig, hogy vakarja. S mikor este feljött a szomszéd fekete macskája, és mozgatni kezdte, azt hitted, hogy az ördög az. Reggelre összehúgyoztuk magunkat, s az elsőáldozásig ki nem hagytunk egyetlen templomozást sem. – A mondókám felénél már nem nézett rám, nem mondom, hogy mosolygott, de elmúlt a haragja, még a ragozásomra sem figyelt fel, pedig arra nagyon érzékeny.

Egyre jobban kirajzolódtak a léghajók kontúrjai, még csak néhány látszott, de sokkal több volt ott. Nem tudom, akkor honnan tudtam, de tudtam. A folyó dühös volt és zöld, ahogy az ég is, ahol nem takarta a köd.

Még mindig nem vette észre, vagyis inkább nem akarta észrevenni. Egyre több helységtábla volt, pedig az autó már csak gurult. A táblán rozsdállt a név, s már én is éreztem, mintha rothadna a szemem, merthogy az csak kerek egész lehet, ő meg egyre vizesebb, az inge felső része és a haja nedves volt, vacogtak a fogai. A rádió egyre elviselhetetlenebb lett, recsegett, mintha az idegeimet szurkálná, az emlékeimet, mintha azokat is frekvencián kívülre tolná. Odanyúltam, de tekerni rajta csak egy aprót sikerült, többet nem engedett. Ahogy felnéztem, láttam, hogy rémülten bámulja a kezemet. Nem szóltunk, de ezután már nemcsak a táblákat figyelte, hanem a kezeimet is.

– Miért csinálod ezt magaddal?

– Húzd fel, légy szíves, az ablakot! – mondta monoton hangon.

– Fel van húzva, de nem válaszoltál a kérdésemre.

– Az ablakot, légy szíves! – Csak a rozsdát nézte.

– Figyelj rám! Látod? Fel van húzva. – Rátettem a kezem az üvegre, erre elhallgatott, és szétnézett az autóban, majd bambán megint előre, de most már kihúzta magát. Mostanig bele volt süppedve az ülésbe, kívülről talán az orráig látszott az arca.

– Húzd már fel az ablakot! – emelte fel a hangját. – Hol fáj az neked?

Nem válaszoltam, csak rácsaptam az üvegre. Odanézett, megijedt. Mondani akart valamit, de a hang a torkán akadt. Rájött. A nevemen akart szólítani.

– Az ablakot, az... az ablakot, kérlek, húzd fel! – Elvékonyodott a hangja. Nem mondtam semmit. – Kérlek, bejön a tó vize, látod? Nedves. Én... Hideg. A szél. Az ablakot, kérlek. – Hiába volt az egész teste vizes, a sze-

mei, mintha meddők volnának, nem adtak könnyt, és halkan rázkódni kezdett a teste.

– Erről már beszéltünk, emlékszel?

– Azt a kurva ablakot húzd már fel, mit nem értesz?! – üvöltött. Re-csegték a szavai, mint a rádió. Megijedtem tőle. – Baszok rá a léghajóidra meg az összes hülyeségedre, nem érdekelnek, csak húzd fel az ablakot!

– Nincsenek lehúzva! – ordítottam vissza, s már az öklömmel vertem. Ismét előrefordult, és forgatta a fejét összevissza. A kezeivel magát tapogatta, és egyre vizesebb lett, már az ülés is, rajta meg cseppek gördültek lefelé.

– HÚZD FEL! – mindkét szót teljes tüdejéből, külön ordította ki. Én meg hallgattam, csak az ablakot vertem még mindig, nagyon erősen, vagyis azt hiszem, mert az erő kifejtést nem éreztem, csak a csattanások hangja lett egyre puhább, és talán fájt, de nem nekem, csak ott mellettem, és ütöttem tovább. Végül megint elordítottam magam:

– Nem hallod? – Kidagadt pupillákkal nézett rám, és ekkor vettem észre, hogy a rádió egyre hangosabban zúg, a fejem hasogat, s ha nem üvöltöttünk volna, nem is hallottuk volna egymást. A rádióra néztem, amit ő észrevett, és egyre dühösebb lett. A kezem nem hagyta abba az ablak döngetését.

– Húzd fel! Bejön a tó! – a fülembe üvöltötte, s nyála szétfröccsent az arcomon. A jobb kezem elindult a kormányról. Észrevette. Én meg láttam, hogy nem tudja, mit csináljon, csak az alkarom ívét figyelte, ahogy a gomb felé halad. Épp egy kattánást tudtam rajta fordítani, mire a körme a hússomba mart.

A rádió még mindig csak zúgott. Az ő szemei pedig üvegesedni kezdtek. Megállt minden mozgás, talán még az autó is, nem tudom. Már alig tudtam fékezni magam. Ő szólalt meg:

– Nem tudsz átverni, ez tószag, beömlik ide, de én nem engedem. Nem fogom hagyni, hogy ellopd tőlem, ez az enyém! Tolvaj vagy! – ezt már az őrütek rátarti nyugodtságával mondta, a szemfehérje egyre inkább vörösbe fordult.

– Itt nincsenek tavak! Azok nem léteznek, csak a torkod ömleszti magába s rád a nedvet, ez a te szagod, érzed? Rothadsz! Ez nem tó, ez te vagy, hallod-e, a torkod a köhögés mögött vizet szül, bűdöset, és neked adja, hogy fulladozz, mondtam, hogy nem kell így történnie, de nem hittél nekem. Látod ott a léghajókat? Az utolsó üres, és már készül az újabb, már rég ott kellene lenned, de neked nem, neked csak az a kibaszott autó kell, a tied,

mi? Mondd, szerinted miért ülsz az anyósülésen, miért vezetem én ezt a szart? Ott fent, az van neked, de te nem hallgattál se rám, se a szélre, neked meg kellett várnod, hogy jöjjön a tavad, hogy magadba poshadj, hogy fulladj, én nem hazudtam neked soha! Csak halni akarsz, te csak azt a rohadt jelenléteket akard, de belehalsz! Alattad az nem a tó, az csak pocsolya, az csak te vagy, semmi több, te csináltad ezt magadból! – A sírás még ugyanúgy beléfagyva, csak a hangomat itta, mint a tavat. Belőlem, mintha hánynék, ömlöttek a szavak, és már bántam mindent, és láttam, ahogy fogyni kezd a teste, hogy gyűl a pocsolya, de nem hagytam abba. Már azt sem tudtam, merre megyek, csak a halálát hallottam bugyborékolni. Az autó még gurult, nem volt forgalom, én meg csak mondtam. – Hallasz? Én neked akartam segíteni, de te nem, neked csak a kurva tavaid voltak, te nem hittél semmi- ben, sem a folyóban, sem a léghajókban, semmilyen helyben! Csak ez az autó, csak ez van nekünk, de neked mindig jelen kell lenned benne, ugye? Te is csak a hely töltelke vagy, amire egy léghajó várt, de neked muszáj lesz a folyóba fulladni, csak tudnám, miért akard, miért nem hiszel nekem, még ott lehetnél, még nem késő, tudok segíteni, lassíthatok, megteszem érted, csak engedd! Tudod, hogy szeretlek.

– Hagyj! – sikította. Emberformája már tűnedezett, csak egy tócsányi zöld víz volt a helyén, és a feje formája, amely vizes szavakat köpködött. – Agyj a eleyidde! Látt gyet s? tál gyet? Lá válto? Látt...? – Ez már nem beszéd volt, csak fröcskölés.

– Akkor azt mondd meg, honnan van az autó.

– Zenyém!

– De honnan?

– Zenyé...

– Azt mondd, hogy honnan van!

– ...kattam. – A szó viszonylag tisztán, de már csak a tócsa aljáról hangzott, ahogy kiömlött az ajtó alatt.

Elment.

Egyedül voltam, csak a léghajók szele meg a folyó hangja csapott be az utastérbe. A kezem fordított a rádió gombján, enyhült a fejfájásom meg a recsegés. Üresnek tűnt. Csak néztem körbe, s az mint egy félbemaradt zúgás, ami lebeg egy szülőcsatorna közepén, ami vár, hogy újrainduljon az egész, csak annyi hallatszott, s az ablakon át megláttam a folyó közepén egy színelváltozást. Fájt mindenem, mintha büntetés volna, de nem érdekelt. Megálltam.

Ahogy az ajtó nyikordult, olyan volt, mintha eddig sosem nyílt volna, mintha ideiglenes zárat kellett volna törnöm rajta. Kint hideg volt, és esett. A lábaim ügyetlenkedtek, ott akartak hagyni, de eljutottam a híd korlátjához. Utánaordítottam, és a léghajóját néztem, ő meg rám se pillantott, csak sodródott a folyón lefelé. Éreztem, hogy üvölt, mert fájt. Mondtam neki, hogy figyeljen, mert még ott a léghajó, rothadtak rajta már az emberek, de ott vannak. Az utána készülő léghajó deszkái már száradtak és porladtak, de én csak ordítottam tovább, hogy nézzen már rá az emberekre, hogy ott vannak mind, az összes, akiket ismert, akiket szeretett. De nem nézett oda, és tovább sorvadt a léghajó, a szél a porát a folyóba fújta, mellé. Utoljára még azt ordította: éget. Többet nem hallottam, csak néztem utána, s a léghajókat, ahogy sodródniak előre a folyó mentén. Az övé már hiányzik, de láttam a következőt, és az egész gyárat – a színe, mint az autóé –, ahogy a szél enni kezdi, porrá fújja szét, finom puha porrá, és a folyóba szórja. Visszaszaladtam az autóhoz. A tenyerem bőre a korláton maradt.

A szél erősen verte a léghajókat, az emberek rajtuk ragadtak, de nem ellenkeztek. Az arcok ismerősek voltak, de halványak, volt, ahol csak a forma, töltet sehol, de egy alak mindig élesen kirajzolódott, ameddig elláttam. Éreztem a szemüket, ahogy néznek, de már nem fordultam vissza. Mintha a gerincemet hasították volna – szakadozott a készülő léghajó kötele. A rádió nyögött egyet, egy nagyon hangosat. Olyan volt, akár egy vízbe tompult üvöltés, ahogy levegőt pusztít, még bugyborékkolt egy picit, aztán megvető hangon: Nincsenek bálnák. A bemondó utolsó hangját is elkapta még, de csak valami szóvég volt, és persze teljesen más tónus, ami semmi egészet nem adott nekem. Mosolyogtam keserédesen, és csak annyit nyögtem ki, hogy basszák meg a dánok.

Egy szám indult el visszhangszerűen, egy ismerős női hang. Én csak az utat néztem. Már nem én vezettem, és valami nyugodt hang szólt hozzám balról, s azt kérdezte, hogy jól vagyok-e. Tényleg ezt kérdezte, nem fordult felém, de én nem néztem rá, csak az utat bámultam. Bólintottam. Mosolygott. Én is. Annyit mondtam neki, hogy ügyes légy, meg hogy szeretlek. Már vizes volt a bokám. Az ajtót nyitottam. Könnyedén tárult.

Ahogy a léghajóban ültem – a porladás alig érződött rajta –, hátul már láttam a következőt készülni. Kezdetben nagyon vert a szél, és ott volt mindenki, tényleg mindenki, az összes tér meg idő, amit tudtam. A szél csendesedett. Kezdték már megszokni a hidegét. Még rengeteg léghajó volt. Néha a vízbe merültek. Az a folt még ott volt a vízen, már nem hallottam

a hangját, a szél elnyomta a nyögését, tán a párolgás is nyugtatta, és még mindig tószíne volt.

A hely szűk volt. Kinéztem, le a folyóra, a színeket bámultam benne. Hosszan. Nem tudtam, mi lesz, már nem én vezettem. Ahogy hömpölygött a víz, a pupillájára gondoltam, ahogy lassan rázuhan a bőr, és betakarja félig, meg arra is, hogy az a fekete lyuk mégis kerek egész marad, s hogy miért nem remegett, hogy látott-e bármit is, hogy mindegy-e, teljesen mindegy-e, hogy mit csinálok, én meg ő, hogy az a fekete lyuk, amelynek, tényleg nem tudom, mi van a fenekén, ugyanúgy kerek egész marad, ami alig lát. Erre gondoltam, ahogy a foltját néztem, meg arra, hogy vajon megtanul-e úszni. Meg hogy én.